

Στην εφημερίδα **"ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ"**, στις 25.10.2015, δημοσιεύτηκε το παρακάτω άρθρο του **Νίκου Βατόπουλου** για την ιστορία της **οικογένειας Γιουσουρούμ** που το όνομά της έγινε με τα χρόνια συνώνυμο του παλαιοπωλείου.□

Οι ιστορίες της Αθήνας και των ανθρώπων της είναι αναρίθμητες. Πολλές από αυτές ξεθωριάζουν, λανθάνουν ή λησμονούνται. Άλλες αναφύονται σε κύκλους χρόνου και γίνονται και πάλι ίχνη, και από θραύσματα γίνονται αφηγήσεις. Η περίπτωση της οικογένειας Γιουσουρούμ είναι ένα αθηναϊκό παραμύθι, γοητευτικό όσο και μακρινό, αλλά ταυτόχρονα νωπό, καθημερινό και αληθινό όσο και η κληρονομιά του οικογενειακού ονόματος στην καθομιλουμένη. Πριν από λίγες ημέρες, η Ισραηλιτική Κοινότητα Αθηνών τίμησε ως μεγάλο ευεργέτη της τον κ. Μωυσή (Μωύς) Γιουσουρούμ, ετών 95, ο οποίος επί σειρά δεκαετιών προσέφερε εθελοντικά. Το όνομά του δόθηκε στον αίθριο χώρο της συναγωγής και η δημόσια αυτή εκδήλωση τιμής στάθηκε η αφορμή για να συνταχθεί η ιστορία της οικογένειας Γιουσουρούμ με ερευνητική δουλειά στα αρχεία, με πρωτοβουλία του Εβραϊκού Μουσείου στην Αθήνα και της εβραϊκής κοινότητας.

Όλοι γνωρίζουμε τι σημαίνει γιουσουρούμ, λίγοι όμως συνδέουμε την έννοια του παλαιοπωλείου ή του παζαριού με αντίκες με την εβραϊκή οικογένεια Γιουσουρούμ. Ο κ. Μωυσής Γιουσουρούμ είναι απόγονος μιας μακράς σειράς δραστήριων ανθρώπων που επέδρασαν στην εμπορική ζωή της Αθήνας. Στην καρδιά της παλιάς πόλης, εκεί όπου χτυπούσε η καρδιά του εμπορίου, είχε δημιουργηθεί και η πρώτη Συναγωγή της Αθήνας, που στεγαζόταν στο σπίτι των Γιουσουρούμ, Καραϊσκάκη 1 και Ερμού. Εκεί ήταν, στα τέλη του 19ου αιώνα, ο πυρήνας της εβραϊκής κοινότητας της Αθήνας. Εκεί ήταν ο πυρήνας της επιχείρησης των Γιουσουρούμ και εκεί γύρω εκείνοι οι αθηναϊκοί δρόμοι που έσφυζαν από την κίνηση του μικροεμπορίου ήταν γνωστοί ως τα παλιά «εβραϊκά». Ήταν το κομμάτι που όριζαν οι Άγιοι Ασώματοι, οι οδοί Σαρρή και Ερμού καθώς και οι πλατείες Αγίου Φιλίππου και Ανεξαρτησίας.

Η ιστορία του οικογενειακού δέντρου χάνεται πίσω στον χρόνο και, όπως πολλές εβραϊκές οικογένειες που συνδέθηκαν στους νεότερους χρόνους με την Ελλάδα και εντάχθηκαν στην ελληνική κοινωνία, έτσι και οι Γιουσουρούμ είχαν καταγωγή από την Ισπανία. Ακολούθησαν τον δρόμο προς Ανατολάς όταν το 1492 οι Εβραίοι απελάθηκαν από τον βασιλιά Φερδινάνδο και τη βασίλισσα Ισαβέλα. Οι Γιουσουρούμ αρχικά εγκαταστάθηκαν

στη Σμύρνη καθώς η Οθωμανική Αυτοκρατορία είχε ανοίξει τις πύλες της. Η ζωογόνος επίδραση της εβραϊκής παρουσίας σε όλη την εξέλιξη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και των χωρών που προέκυψαν από τη σταδιακή διάλυσή της προέρχεται κατά κύριο λόγο από εκείνες τις μετακινήσεις πληθυσμών από την Ιβηρική στην Ανατολή στα τέλη του 15ου αιώνα.

Πρώ τα στη Χίο

Όταν δημιουργήθηκε το ελληνικό κράτος τον 19ο αιώνα, ένας από τους Γιουσουρούμ, ο Ισαάκ, εγκαθίσταται αρχικά στην τουρκοκρατούμενη Χίο γύρω στο 1830. Στη Χίο, το όνομα γίνεται Γιουσουρούμ (από το αρχικό Γιουσουρούν). Η οικογένεια αργότερα (1860) εγκαθίσταται στην Κύθνο και ο γιος του Ισαάκ, ο Μποχώρ, ράφτης στο επάγγελμα, αποφασίζει το 1863 να εγκατασταθεί στην πρωτεύουσα του ελληνικού βασιλείου, την Αθήνα.

Από εκείνα τα χρόνια που συμπίπτουν με την άνοδο στον θρόνο του Γεωργίου Α' χρονολογείται η παρουσία της οικογενείας Γιουσουρούμ στην Αθήνα. Ο Μποχώρ (παππούς του Μωυσή Γιουσουρούμ που τιμήθηκε πρόσφατα) ανοίγει κατάστημα ενδυμάτων στη γωνία Καραϊσκάκη 1 και Ερμού. «Ο παππούς μου εξασκούσε τη ραπτική, αλλά εκείνη την εποχή ο κόσμος δεν είχε πολλά χρήματα, οπότε αγόραζε μεταχειρισμένα», αφηγείται ο εγγονός του, Μωυσής Γιουσουρούμ. «Τα μετέτρεπε και κάθε Κυριακή παρουσίαζε τηνπραμάτεια του στην πλατεία Αβησσυνίας, στο παζάρι. Όλοι ασχολούνταν με αντίκες. Και καθιερώθηκε η έκφραση: “Πού θα πάμε;”, “Στου Γιουσουρούμ να ψωνίσουμε”».

Ο Μποχώρ, ο παππούς του Μωυσή, ριζωσε καλά στην Αθήνα και απέκτησε επτά παιδιά. Μετά τον θάνατό του, το 1887, η επιχείρηση επεκτάθηκε από τον πρωτότοκο, Ηλία, και έγινε ο πυρήνας της εβραϊκής κοινότητας στην Αθήνα. Ο νεότερος αδελφός του Ηλία, Νώε, πατέρας του Μωυσή, παντρεμένος με την Αθηναία Εβραία Μαζαλτώβ Χαμπίμπ, ήταν πολύ δραστήριος καθώς η Ελλάδα μετά τους Βαλκανικούς δημιουργούσε πολλές ευκαιρίες. Αρχικά, μετεγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη όπου με τον Αβραάμ Ναχμία άνοιξε εταιρεία εφοδιασμού νοσοκομείων, αλλά η πυρκαγιά του 1917 του άλλαξε τα σχέδια. Ξαναγύρισε στην οδό Ερμού, αυτή τη φορά στον αριθμό 84.

Θυμάται ο γιος του, Μωυσής: «Το είχε ανοίξει ο πατέρας μου όταν επέστρεψαν από τη Θεσσαλονίκη, με συνεταίρο έναν έμπορο, τον Σπύρο Κουρούση. Κατά τη διάρκεια αλλά κυρίως μετά τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ο πατέρας μου πήγαινε σε όλα τα μέρη

που υπήρχαν συμμαχικές δυνάμεις –Γάλλοι και Αγγλοι– και αγόραζε στρατιωτικά είδη, από σκηνές μέχρι στολές, τα έφερνε στην Αθήνα και τα πουλούσε». Ο Νώε Γιουσουρούμ κυνηγούσε τις δημοπρασίες από τη Γαλλία ως την Αίγυπτο για να φέρνει υλικό στο μαγαζί του και το 1924-25 «χτύπησε» ακόμη και τη δημοπρασία για τα οικοδομικά υλικά της κατεδάφισης των Ανακτόρων (σημερινή Βουλή). Εχτισε καινούργιο σπίτι στο Θησείο (Ηρακλειδών 26) και διακόσμησε τα μπαλκόνια του δεύτερου ορόφου με αστέρια του Δαβίδ.

Τα τέσσερα παιδιά του Νώε γεννήθηκαν όλα από το 1920 ως το 1929. Πρωτότοκος ήταν ο Μωυσής που μαζί με τον αδελφό του Ιάκωβο βρέθηκε στη Μάχη της Κρήτης και στη συνέχεια και οι δύο εντάχθηκαν στο ΕΑΜ και πολέμησαν ως αντάρτες. Μετά τον πόλεμο, τα τέσσερα παιδιά του Νώε προσπαθούν να συνεχίσουν την οικογενειακή περιουσία. Από τις νεότερες γενιές των Γιουσουρούμ, ο Μωυσής σπουδάζει οδοντιατρική, ο Ισαάκ πολιτικός μηχανικός ενώ ο Λέων και ο Ιάκωβος ασχολούνται με το σιδηρεμπόριο και ανοίγουν κατάστημα στην Ερμού.

Ο Μωυσής Γιουσουρούμ είναι ζωντανός μάρτυρας μιας μακράς οικογενειακής παράδοσης που συνδέεται με την εμπορική ζωή της Αθήνας και την ενεργό παρουσία της ισραηλιτικής κοινότητας. Το όνομα των Γιουσουρούμ έχει πλέον άλλες αντηχήσεις.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: Ομαδική φωτογραφία των οικογενειών Γιουσουρούμ, Χαμπίμπ και Κοέν στο Θησείο, γύρω στο 1914. Στην πίσω γραμμή, τα πέντε παιδιά του Μποχώρ Γιουσουρούμ, Ηλίας (με μούσι και καπέλο), Χαΐμ, Ιάκωβος, Μωυσής, Νώε, με τις συζύγους και τα παιδιά τους, την τρίτη γενιά της οικογένειας. Στο κέντρο η γυναίκα του Νώε, Μαζαλτώβ (το γένος Χαμπίμπ), με τον νεογέννητο Ισαάκ στην αγκαλιά.

Δείτε [ΕΔΩ](#) το άρθρο στην "Καθημερινή"